

τοῦ Ἀσάνδρου (Wescher et Foucart, ἀρ. 32 καὶ 33), ὅς πολλάκις ἀπαντᾷ ἐν ταῖς πολυαριθμοῖς Δελφικαῖς ἐπιγραφαῖς τοῦ μὲν ὡς μάρτυς, τοῦ δὲ ὡς βεβαιωτῆρ ἢ ὡς γραμματεὺς (ὄρα Wescher et Foucart, 231, 424, 444, Rangabé, Ant. Hel. 911, 922, 923, Haussoullier, Bullet. de corr. hell. V, ἀρ. 37) καὶ ἀλλ.), καὶ πιθανόν μοι φαίνεται, νὰ ᾔῃαι ὁ αὐτός, τὸν ὁποῖον ἀναφέρει καὶ ἡ ἐν λόγῳ ἐπιγραφή. Δύναται οὕτως ν' ἀναχθῆ ἡ ἐπιγραφή εἰς μέσον τὸν Β' π. Χ. αἰῶνα ἢ εἰς τὸ ἕτερον αὐτοῦ ἡμῖσι· ὁ Πολίτας γὰρ ἐκεῖνος ἔζη κατὰ τοὺς χρόνους τῶν ἱερέων Ἀμύντα καὶ Ἀνδρονίκου, Ἀνδρονίκου καὶ Πραξία, Ἄρχωνος καὶ Ἀθάμβου (Α. Mommsen, Philologus, τόμ. XXIV, σελ. 8).

Τὸ μνημονευθὲν ἐν τῇ Ἐφημερίδι ταύτῃ (1883, σελ. 164) τιμητικὸν ψήφισμα ἐξεδόθη ἐν ῥωσικῷ «Περιοδικῷ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας» (ἔτος 1884, XI, σελ. 38).

Ἐν Ἀθήναις τῇ 30 Νοεμβρίου 1884.

Α. ΝΙΚΗΤΣΚΗ.

ΑΣΚΛΗΠΙΩΙ ΚΑΙ ΥΓΙΕΙΑΙ

ΑΝΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΕΚ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΕΠΙΓΡΑΦΗ.

Κατὰ τὴν μεσημβρινὴν κλιτὸν τοῦ λόφου τῆς Μουνοχίας, ἐκεῖ ἔνθα ὁ κ. Ἄν. Τσόγας ἔσκαψεν εἰς θεμελίωσιν ἑαρινοῦ θεάτρου, ἀνευρέθη ἐν τοῖς χώμασι βᾶθρον κεκολοβωμένον λίθου φαιοῦ, ὕψους 0,64, πλάτους 0,40, πάχους 0,32, φέρον πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἔμπροσθεν καὶ ὀπίσθεν λείψανα μικρὰ τοῦ συνήθους διακόσμου, ὄρου ὀηλ. ἀπλοῦ καὶ κυματίου ὑπὸ τοῦτον. Εὐθὺς μετὰ τοῦτο ὑπάρχει τρίστιχος ἐπιγραφή ἀναθηματικὴ ἥδε :

.. Ρ Ε Υ Σ Φ Ο Ρ Μ . . Η Δ Υ Λ Ο Υ
.. Λ Ε Υ Σ Ι Ν Ι Ο Σ Α Σ Κ Λ Η Π Ι Ω Ι
... Γ Ι Ε Ι Α Α Ν Ε Θ Η Κ Ε

Ἴε]ρεὺς Φορμ[ίω]ν Ἡδύλου
Ἐ]λευσίνιος Ἀσκληπιῶ
καὶ Ὑ]γιείᾳ ἀνέθηκε.

Ἐγγὺς τοῦ χώρου ἔνθα ἀνευρέθη ἡ ἐπιγραφή φαί-

νονται ὑπὸ τὰ χώματα τοῖχοί τινες πρὸς διαφόρους διευθύνσεις κεκαλυμμένοι ὑπὸ τὸ γῶμα, οὓς μόνον ἡ τελεία ἀνασκαφὴ δύναται ν' ἀναδείξῃ καὶ ἀσφαλίσῃ, ἂν ἀνήκον εἰς ἱερόν τι ἢ ἕτερον οἰκοδόμημα, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἐπιγραφή. Ἴσως ἐκεῖ που ὑπῆρχε ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ.

Ἐπὶ τούτοις δὲν κρίνω ἀπὸ σκοποῦ νὰ σημειώσω σχετικῶς πρὸς τὴν θέσιν, ἐν ἣ εὐρέθη ἡ ἐπιγραφή, ὅτι ὀλίγον πρὸς Β. τοῦ μέρους τούτου ἀνευρέθη πρό τινων ἐτῶν καὶ ὀρόσημον μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς :

Η Ο Ρ Ο Σ	Ὅρος
Τ Ο Η Ι Ε Ρ Ο	τοῦ Ἱεροῦ

ὅπερ ἐξεδόθη ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῷ Παρνασσῷ (Τ. στ'. τεύχ. Β'. καὶ Γ'. σ. 248).

Ἐν Πειραιεὶ τῇ 4 Φεβρουαρίου 1885.

ΙΑΚ. Δ. ΔΡΑΓΑΤΗΣ.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΕΚ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ.

/// Ε Τ Η Φ Ι Λ Ο Χ Α Ρ ///
/// Ρ Ν Ε Ω Σ Θ Υ Γ Α Τ Η Ρ ///
/// Ι Σ Α Π Ο Λ Η Ξ Ι Δ Ο Σ
Α Ν Ε Θ Η Κ Ε
Γ Α
Γ Α Ν Δ Ι Ο Σ Ε Ρ Ο Η Σ Ε

Φιλαρ]έτη Φιλοχάρους
Ἄχα]ρονέως θυγάτηρ . . .
. . . Ἀπόληξ]ίς Ἀπολήξιδος
ἀνέθηκε.
Πα.

Πάνδιος ἐπόησε.

Ἡ ἐκδιδομένη ἐνταῦθα ἐπιγραφή καίπερ μικρὰ καὶ κολοβή, εἶνε ἡμῖν λίαν ἀσπαστὴ καὶ εὐπρόσδεκτος, διότι ἐξ αὐτῆς μανθάνομεν κατὰ πρώτην φοράν ὄνομα τεχνίτου γνωστοῦ ἡμῖν τέως ἐκ μόνου τοῦ Θεοφράστου. Εὐρέθη νεωστὶ ἐπὶ εὐμεγέθους μαρμαρίνου βᾶθρου, ἐντεταχισμένου ἐν τῷ δυτικῷ τῆς Ἀκροπόλεως τοίχῳ, παρὰ τὴν πύλην

τὴν ὑπὸ τοῦ Beulé ἀνακαλυφθεῖσαν, καὶ ἐδημοσιεύθη μὲν ἤδη ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 353 φύλλῳ τῆς ἐφημερίδος "Ἠρας τοῦ παρελθόντος ἔτους, δὲν ἀπηξίωσα δὲ νὰ τὴν ἀναδημοσιεύσω καὶ ἐνταῦθα, ἵνα καταστήσω αὐτὴν γνωστοτέραν, καὶ μάλιστα τοῖς ἀλλοδαποῖς, οἷς ἡ ἐφημερίς "Ἠρα ἤμιστα ἢ ὀλίγον προσιτὴ εἶνε. Ὁ ἀνδριαντοποιὸς Πάνδιος ἦτο ἡμῖν μέχρι τοῦδε, ὡς ἐρρέθη, γνωστὸς μόνον ἐκ τῆς περὶ φυτῶν ἱστορίας τοῦ Θεοφράστου (Βιβ. 9, κεφ. 13. § 4), ἔστις ἀναφέρει περὶ αὐτοῦ ὅτι παρεφρόνησε φαγῶν καρπὸν τινα δηλητηριώδη, ἐνῶ εἰργάζετο ἐν τῷ κατὰ τὴν Τεγέα ἱερῷ. Ἡ κοινὴ γραφὴ τοῦ ὀνόματος εἶνε *Παρτίος*, ἐξ ἧς προέκυψε σύγχυσις πρὸς τὸν ἐκ Χίου τεχνίτην *Παρτίαν* (Welcker Kunstbl. 1827, n. 83). Ὁ Schneider ἀντικατέστησεν ἐξ ἄλλων χειρογράφων τὴν γραφὴν *Παρτίος* διὰ τῆς Πάνδειος, καὶ ταύτην παρεδέχθη καὶ ὁ νεώτερος ἐκδότης τοῦ Θεοφράστου Wimmer. Ἡ ἀπορία λοιπὸν περὶ τῆς ὀρθῆς γραφῆς τοῦ ὀνόματος τοῦ τεχνίτου Πανδίου λύεται νῦν διὰ τοῦ λίθου τούτου, ἔχοντος ἀναμφιβόλως πολὺ μεγαλιότερον τὸ κῦρος ἢ ἅπαντα τὰ χειρόγραφα τοῦ Θεοφράστου, πιστοῦται δ' ἐπομέ-

τως, ὅτι ἡ ὀρθὴ γραφὴ τοῦ ὀνόματος εἶνε *Πάνδιος*.

Τὰ γράμματα τῆς ἐπιγραφῆς ἀνήκοντα, ὡς ἐκ τοῦ σχήματός των φαίνεται, εἰς τὸ πρῶτον ἡμισυ περίπου τῆς 4^{ης} π. Χ. ἑκατονταετηρίδος, παρέχουσιν ἡμῖν τὸ ἐνδόσιμον νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ὁ Πάνδιος ἤκμαζε περὶ τοὺς χρόνους τούτους· εἰκότως δὲ τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Τεγέα, ἐν ᾧ ἐργαζόμενος ἐξέστη τῶν φρενῶν, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἦ τὸ πρῶτον, ἀλλὰ τὸ δεύτερον τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς, τοῦ ὁποίου ἀρχιτέκτων ἐγένετο κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πausanίου (Βιβ. 8, 45, 4.) ὁ Σκόπας. Κατὰ ταῦτα ὁ Πάνδιος ἦτο καλλιτέχνης σύγχρονος τοῦ Σκόπα ὅν καὶ εἰργάσθη πιθανώτατα ἐν Τεγέα. Δὲν ἦτο λοιπὸν κοινὸς καὶ τετριμμένος τεχνίτης, συνεργασθεὶς μετὰ τοῦ Σκόπα εἰς τὸν ναὸν ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος προεῖχε πολὺ καὶ εἰς κατασκευὴν τὴν ἄλλην καὶ εἰς μέγεθος ὄλων τῶν ἐν Πελοποννήσῳ ναῶν.

Ἐν τῷ 5^ῳ στίχῳ ὑπάρχουσι δύο γράμματα ἀμυδρῶς ἐγκεχαραγμένα Π Α κατὰ λάθος φαίνεται τοῦ χαρακτοῦ, θελήσαντος νὰ χαράξῃ ἐκεῖ πρῶτον τὸ ὄνομα τοῦ τεχνίτου.

Κ. Δ. ΜΥΛΩΝΑΣ.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΕΚ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ.

Α Ρ Τ Ε Μ Ι Δ Ι Δ Ε Λ Φ Ι Ν Ι Α
Α Ι Σ Χ Υ Λ Ι Σ Σ Α Τ Υ Ρ Ο Ι Κ Ο Ρ Α Γ Υ Ν Α Φ Ι Λ Ο Ξ Ε Ε
Ν Ι Δ Α Α Μ Ο Υ Μ Ε Ι Τ Ο Ι Λ Ε Ι Τ Ο Ρ Ε Υ Σ Α Ν Σ Α

Ἀρτέμιδι Δελφινία
Αἰσχυλῆς Σατύροι κόρα, γυνὴ Φιλοξενίδα Ἀμουμῆτοι λειτορεύσανσα

Ἐξ ἐκτύπου χαρτίνου καὶ ἀντιγράφου ἀποσταλέντος μοι πάνυ φιλοτίμως ὑπὸ τοῦ φίλου καθηγητοῦ τοῦ ἐν Λαρίσση Γυμνασίου, Ἡλιάδου Βεζάνου.

Αἰσχυλῆς Σατύροι. Τὸ ὄνομα Αἰσχυλῆς εὑρεταὶ καὶ ἐν ἄλλῃ Θεσσαλικῇ ἐπιγραφῇ Leake NG. III, 382, καὶ 361 C. I. G. 1767. Hermann Collitz Sammlung der Griech. Dialekt-Inschriften 368, ἀλλαχῶ δὲ Αἰσενλῆς H. Collitz αὐτόθι, 1283.

Λειτορεύσανσα ἀντὶ λειτορεύσανσα = λειτουργήσανσα τ. ἔ. ἱερατεύσανσα ἐκ τοῦ ἄρσ. λειτορεύσανς, ἀνάλογα τοῦ τύπου τούτου τὰ «καταθῆνς» Cauet² 112, στ. 11. 12 «πάνσανς» = πάσανς αὐτόθι 122, στ. 8. «ἀποδιδόνσα» 132, στ. 23. «καθιστάνσα» 132, 25. Τὸ ἄρσεν. τῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεστώτος ἐν τῇ αὐτῇ σημασίᾳ ἀπαντᾷ ἐν ἄλλῃ Θεσσαλικῇ ἐπιγραφῇ, Hermann Collitz αὐτόθι, 1332. Λειτορεύοντος τοῦ Ἀσκληπιοῦ κτλ. καὶ 1329 Ἀραθῆ τύχα· λειτορεύοντος τοῦ Ἀσκληπιοῦ Ἀντιμύχοι κτλ. πρβλ. καὶ Ἡσύχιον ἐν λέξει λειτορες καὶ λειτορη = ἰέρειαι, καὶ Καλλιμ. ἀποσπάσμ. 123, 2.

Κ. Δ. ΜΥΛΩΝΑΣ.